

ВОЗЗ'ЄДНАНІ НАВІКИ

1979 рік освітлений знаменними ювілеями в житті радянських народів-братів і особливо українського. Дві великі події, золотими літерами записані на скрижалях вітчизняної історії, по суті визначили його долю.

Возз'єднання України з Росією 325 років тому гарантувало українському народові надійну безпеку від загарбання його земель, від поневолення будь-якими чужоземними зайдами. Цей історичний акт возз'єднання українського і російського народів — «таких близьких, — як підкреслював В. І. Ленін, — і мовою, і місцем проживання, і характером, і історією» (Повне збір. тв., т. 32, с. 334) помножив їх сили і багатства, продемонстрував прагнення єдинокровних братів жити навіки разом.

1979 рік ознаменований також 40-річним ювілеєм возз'єднання Західної України в єдиній Українській радянській державі — складовій і невід'ємній частині неосяжного Радянського Союзу. Це свято не тільки українського народу, а й усієї інтернаціональної радянської сім'ї. Відомо, що споконвічні землі України на заході були насильно відірвані від її живого тіла і протягом майже шести віків переживали лихоліття іноземного поневолення.

Український народ, ідучи за Леніним, за Комуністичною партією, вслід за російським народом став на шлях Великого Жовтня і на цьому світлому шляху здобув свободу і незалежність, створив свою, справді вільну, суверенну державу — Українську Радянську Соціалістичну Республіку.

Виступаючи на урочистому засіданні, присвяченому 50-річчю Союзу РСР, Генеральний секретар ЦК КПРС тов. Л. І. Брежнєв відзначив: «Без перебільшення можна сказати, що тільки в співдружності радянських республік, об'єднавшись з ними і подесятиривши тим самим власні сили, зміг по-справжньому розправити свої плечі, знайти простір своїй трудовій енергії і талантам народ України» (Ленінським курсом, т. 4, с. 54).

Братерська допомога всього радянського народу і його бойового авангарду — ленінської Комуністичної партії перетворила одвічні мрії населення західноукраїнських земель про возз'єднання в реальність. 17 вересня 1939 р. славна Червона Армія

перейшла Збруч, щоб захистити багатостраждальне населення Західної України від фашистської неволі, забезпечити йому свободу, право жити і працювати в дружній сім'ї народів Радянського Союзу.

Идучи назустріч проханням Народних Зборів, які відбулися 26—28 жовтня 1939 року у Львові, виконуючи волю західноукраїнських трудящих, Верховна Рада СРСР і позачергова III сесія Верховної Ради УРСР в листопаді 1939 року прийняли законодавчі акти про включення Західної України до складу СРСР і возз'єднання її з Українською РСР. В 1940 році відбулось возз'єднання з Українською РСР Північної Буковини та Ізмаїльщини, а в 1945 році — Закарпатської України.

Возз'єднання українських земель в єдиній Українській радянській державі — торжество мудрої ленінської національної політики. Це подія величезної міжнародної ваги, що раз і назавжди перекреслила загарбницькі плани міжнародних хижаків щодо українських земель.

40 років у багатовіковому літописі нашого краю, здається, не такий то вже й великий проміжок часу, але для трудящих західноукраїнських міст і сіл він вагомий, ніж цілі епохи попередньої історії.

Завдяки послідовному здійсненню Комуністичною партією ленінської національної політики, безкорисливій братерській допомозі всіх народів Радянського Союзу трудящі західних областей УРСР здійснили докорінні соціалістичні перетворення в усіх галузях економічного і соціально-політичного життя, добилися небачених успіхів у розвитку культури, освіти, науки.

Виступаючи на Пленумі Центрального Комітету Комуністичної партії України, член Політбюро ЦК КПРС, перший секретар ЦК Компартії України тов. В. В. Щербицький у доповіді «Про проект Конституції Української Радянської Соціалістичної Республіки» сказав: «Переваги соціалізму, його величезну творчу силу особливо зримо видно на прикладі західних областей України, які внаслідок відомих умов пізніше стали на шлях соціалістичних перетворень. Возз'єднавшись в єдиній Радянській соціалістичній державі, трудящі цих областей повною мірою відчувли життєдайну силу ленінської національної політики КПРС, дружба народів СРСР. Сьогодні за рівнем економічного і соціально-культурного розвитку західні області стали врівень з усією республікою, з усією нашою країною» («Комуніст України», 1978, № 4, с. 8).

З перших же днів після возз'єднання Центральний Комітет КП(б)У направив на роботу в західні області України досвідчених партійних і комсомольських працівників, спеціалістів народного господарства для надання практичної допомоги в ліквідації економічних і соціально-політичних наслідків іноземного панування, для закладення фундаменту соціалістичної економіки, розвитку культури. В містах і селах повсюдно демонструвалися радянські кінофільми, розповсюджувалися книги, газети,

журнали, які знайомили західноукраїнських трудящих з радянським способом життя, служили прикладом соціалістичного будівництва.

Комуністична партія і Радянський уряд взяли курс на економічний розвиток всіх західних областей України, створення тут потужної бази індустрії.

Вже на початку 1940 року був вироблений і затверджений єдиний план розвитку народного господарства на території молодих українських радянських земель. Для здійснення цього плану із союзного та республіканського бюджетів було виділено близько 500 мільйонів карбованців капіталовкладень.

1940 рік увійшов в історію як рік корінних соціально-економічних перетворень у розвитку народного господарства західноукраїнських земель. Виконуючи постанови партії і уряду, трудящі проводили реконструкцію старих заводів і фабрик, будували нові промислові об'єкти. Велику допомогу в цьому надавали їм побратими-підприємства Радянської Росії, всіх радянських республік. Робітнича енергія і трудове завзяття помножувались розумінням того, що вони працюють на себе, на свою рідну державу. В результаті цих заходів промисловість західних областей України вже на початку 1941 року подвоїла валовий випуск продукції порівняно з 1938 роком. Значно поліпшилась її якість.

За цей порівняно короткий час якісно нові зміни відбулися на селі. Земля — споконвічна мрія селянства стала загальнонародною власністю. Внаслідок конфіскації поміщицької, церковної земель сотні тисяч безземельних та малоземельних селян одержали наділи, худобу, зерно, сільськогосподарський реманент. Одночасно відбувалася ломка світогляду та психології селянства. Завдяки засобам масової інформації, частим поїздкам делегацій у східні райони країни селяни все більше переконувались, що справжнє щастя зможуть знайти лише у спільній колективній праці.

Широким фронтом розпочався і успішно йшов наступ на неписьменність та малописьменність, великі кошти виділялися на розвиток охорони здоров'я, науки, культури, освіти. У 1940/41 навчальному році на території західних областей УРСР за шкільні партії сіли понад один мільйон дітей, 440 тисяч дорослих, в 70 технікумах молодь здобувала середню спеціальну освіту, у 15 вузах — вищу.

Отримали роботу тисячі безробітних до возз'єднання вчителів. З небаченим творчим запалом приступили до праці західноукраїнські письменники, працівники мистецтва, які влилися в радянські творчі спілки. Продовжуючи традиції революційної боротьби, віддані своєму народові, в умовах вільної праці, в умовах радянської дійсності вони допомагали йому будувати нове життя.

Велику допомогу у розвитку науки у визволеному краї надавали провідні вчені Москви, Ленінграда та інших міст Російської РФСР.

Віроломний напад на Радянську країну фашистської Німеччини перервав творчу працю радянських людей. У важкі часи фашистської окупації трудящі західних областей України, як і весь радянський народ, самовіддано боролися із загарбниками, відстоюючи завоювання Великого Жовтня, ідеали соціалізму. У вогні антифашистської боротьби проявилася животворна сила дружби радянських народів, згуртованих Комуністичною партією в єдине інтернаціональне братерство.

Ще йшла війна, Червона Армія визволяла народи Європи від коричневої чуми, а Центральний Комітет ВКП(б), ЦК КП(б)У, союзний і республіканський уряди намітили розгорнутий план розвитку економіки західних областей України.

У книзі Генерального секретаря ЦК КПРС, Голови Президії Верховної Ради СРСР тов. Л. І. Брежнєва «Відродження» яскраво змальовано картини післявоєнної розрухи, показано величезні труднощі відбудованого післявоєнного періоду. Народному господарству були потрібні великі людські ресурси, кошти, сировина, машини, верстати. В цих складних умовах допомогу західним областям України подали всі народи радянських республік. За два післявоєнні роки лише до Львова прибуло на постійну роботу з РРФСР та інших республік майже 14 тисяч кваліфікованих робітників і близько 2 тисяч інженерно-технічних працівників. За цей час було одержано 8200 різних верстатів і машин. З усіх кінців Радянської країни йшли ешелони з машинами і устаткуванням, сировиною для новозбудованих підприємств. Так, автоматизовані лінії для електролампового заводу надіслали підприємства Москви, найновіші верстати для заводу «Львівсільмаш» — з Ленінграда, Уралу, Сибіру, Львівський завод автотранспорту був обладнаний технікою із Свердловська, заводу телеграфної апаратури — із Саратова та Іжевська тощо.

Прискорені темпи промислового розвитку західних областей за порівняно короткий час докорінно змінили характер економіки УРСР — із аграрного на індустріально-аграрний. За роки Радянської влади тут не лише в десятки разів збільшився промисловий потенціал, але відбулися й якісні зміни в структурі промислового виробництва. Склалася прогресивна галузева структура промисловості, провідну роль у ній відіграють машинобудування, електроенергетика, приладобудування, хімічна промисловість та ін. Поряд з індустріальним Львовом з'явилися Львівсько-Волинський вугільний басейн, Роздольський і Яворівський гірничо-хімічні, Стебниківський калійний комбінати і такі крупні сучасні підприємства, як Ровенський льонокомбінат, Сокальський завод хімічного волокна, Бурштинська електростанція, Тернопільський бавовняний комбінат, ряд цукрових заводів та інших підприємств. З року в рік підвищується якість промислової продукції, що експортується більш як в 70 країн світу.

Трудящі західноукраїнських земель своїми успіхами завдячують всім братнім народам СРСР, і особливо російському, за

їхню безкорисливу допомогу. Щорічно, наприклад, народне господарство західних областей УРСР отримує 130 тисяч тонн металоконструкцій із РРФСР, Грузинської, Азербайджанської, Казахської РСР. Так, сім республік, 43 міста, 140 заводів беруть участь у комплектуванні львівських автонавантажувачів, що користуються попитом більш як у п'ятдесяти країнах світу. І львівський автобус зобов'язаний своїм народженням сотням підприємств країни.

Автобусний завод, завод автонавантажувачів, більшість промислових підприємств Львівщини є яскравим зразком стрімкого зростання промисловості в західних областях УРСР. 13 лютого 1965 року газети повідомляли, що напередодні XX з'їзду КПРС до Москви вирушив експериментальний автобус «Львів». У 1957 році завод випустив 303 машини, в день Всесоюзного комуністичного суботника 1973 року з конвейєра зійшов 90-тисячний автобус, а через рік — 100-тисячний. Робітники подарували його трудящим Ульяновської області як символ подяки великому російському народові за допомогу, як символ глибокої поваги до батьківщини В. І. Леніна. В останньому році дев'ятої п'ятирічки завод дав країні 12 тисяч автобусів, а в 1980 році випустить 18 тисяч машин.

Соціалістичні перетворення в західних областях у галузі промисловості, повна перемога колгоспного ладу докорінно змінили життя трудового селянства. Сьогодні на колгоспних і радгоспних ланах працюють понад 60 тисяч тракторів, близько 35 тис. вантажних автомашин, понад 14 тисяч зернових комбайнів, велика кількість різноманітних складних сільськогосподарських машин і пристроїв до них. Оснащення колгоспів і радгоспів сучасною технікою, виділення державою великих коштів на меліорацію та механізацію, широке впровадження в сільське господарство досягнень науки і передового досвіду — все це забезпечило зростання виробництва сільськогосподарської продукції за роки Радянської влади більше ніж у 2,5 рази.

Переконливим свідченням визнання успіхів сільських трударів є найвищі нагороди Батьківщини. На прапорах всіх західноукраїнських областей сяють ордени Леніна. За вагомий внесок в комуністичне будівництво у роки восьмої п'ятирічки орденом Леніна нагороджено місто Львів. Партія і уряд високо оцінили патріотичні звершення львів'ян. Досить нагадати, що в Директивах по четвертому п'ятирічному плану було намічено перетворити Львів на великий промисловий і культурний центр Радянської України. І завдяки постійному піклуванню партійних і радянських органів, допомозі всіх радянських народів трудящі старовинного Львова з честю виконали поставлене завдання.

Місто Львів сьогодні — це великий індустріальний центр республіки, місто науково-технічного прогресу, промислову продукцію якого знають не лише в нашій країні, але й у десятках країн світу. Характерною рисою сучасного Львова стали його новобудови, які вдало доповнюють архітектурно-естетичний ан-

самбл' міста. Це багатопверхові споруди нових промислових підприємств, вузів, шкіл, готелів, палаців культури і спорту, мікрорайони з десятками тисяч мешканців, зокрема на вулицях Любінській, Терешкової, Артема, Зеленій, Варшавській, проспекті Ленінського комсомолу та ін. Лише за роки восьмої п'ятирічки новосілля відсвяткували 23 тисячі львів'ян, а в дев'ятій — збудовано 1 мільйон 400 тисяч квадратних метрів, тобто на 200 тисяч більше ніж у попередній. Плани десятої п'ятирічки — 1 мільйон 800 тисяч квадратних метрів житла. І вони, без сумніву, будуть виконані. Гарантією цьому є вияв постійної турботи партії і уряду про розквіт Львова, щорічне зростання державних капіталовкладень для дальшого розвитку його міського господарства.

Багато можна сказати про всі міста — центри західних областей України. Розширились, помолоділи, відбудовані заново Івано-Франківськ, Луцьк, Ровно, Тернопіль, Ужгород, Чернівці. Розбудовуються районні центри, реконструюються села.

У процесі комуністичного будівництва, в умовах бурхливого економічного розвитку відбулися глибокі зміни в соціальному складі населення. Після воз'єднання утворився численний загін робітничого класу, висококваліфікованих спеціалістів народного господарства. У світогляді та психології трудящих утвердилися марксистсько-ленінська ідеологія, соціалістичний інтернаціоналізм.

Комуністична партія послідовно керувалась ленінськими настановами про те, що соціалістичні перетворення неможливі без широкого залучення трудящих до джерел освіти і науки, без зростання передової соціалістичної культури. В результаті великої роботи в галузі народної освіти повністю і назавжди покінчено з неписьменністю серед дорослого населення, завершено перехід до загальної середньої освіти підростаючого покоління.

Лише на Львівщині в 1977/78 навчальному році щодня сідають за шкільні парти 437 224 учні, у 12 вузах та 42 технікумах навчаються понад 120 тис. юнаків і дівчат, з них понад 73 тисячі — у вузах. У 64 профтехучилищах 42 214 учнів здобувають середню освіту і набувають робітничих професій. В західних областях УРСР зараз працюють 25 вузів. Тут немає жодного обласного центру, де б не було вищого навчального закладу. В колишньому краї злиднів і безпросвіття сьогодні з розрахунку на 10 тисяч чоловік населення студентів у 2—3 рази більше, ніж у таких капіталістичних країнах, як Англія, Франція, ФРН, Італія, Австрія та інші. У Львові створено Західний науковий центр Академії наук УРСР. У вузах і науково-дослідних установах західних областей України понад 10 тис. науково-педагогічних працівників.

Про всебічний розвиток духовного життя трудящих західних областей УРСР, про їхні культурні досягнення переконливо свідчить той факт, що тут активно діє понад тисячний загін творчої

інтелігенції, об'єднаної у відділеннях творчих спілок письменників, художників, архітекторів, журналістів, композиторів. Ідейно-естетичні цінності несуть в маси телебачення, радіо, театри, музеї, клуби, будинки культури, бібліотеки, кінотеатри.

Як до життєдайного джерела ленінської правди, мудрості, сили йдуть трудівники Львівщини і сусідніх областей до філіалу Центрального музею В. І. Леніна.

Могутнім засобом політичного виховання, духовного збагачення стали кімнати-музеї В. І. Леніна, народні музеї, революційної та бойової слави, картинні галереї, створені на громадських засадах на підприємствах, у колгоспах, учбових закладах.

Комуністична партія і Радянський уряд завжди приділяли величезну увагу питанням розвитку засобів масової інформації, у тому числі і книговидавничій справі, як найактивнішим провідникам політики КПРС, дійовим інструментам у здійсненні програми комуністичного будівництва.

Керуючись ленінськими настановами, партія і уряд створили всі умови для налагодження на визволених землях на науковій основі міцної поліграфічної бази, підготовки висококваліфікованих видавничих і поліграфічних кадрів. Вже на початку 1945 р. тут виходили 10 обласних, 9 міських, 197 районних газет загальним тиражем понад 480 тисяч примірників. Із Харкова до Львова були переведені єдиний на Україні поліграфічний інститут, поліграфічний технікум. Ці два навчальні заклади, а також Львівське поліграфічне училище, з перших днів свого перебування у Львові почали підготовку спеціалістів на рівні вимог часу. Тоді ж сюди був переведений Український науково-дослідний інститут поліграфічної промисловості (УНДІПП), який розгорнув велику науково-дослідну роботу.

Львів по праву вважається містом поліграфістів, достойно несе естафету Івана Федорова — першодрукаря книг російських і українських. Ім'я Івана Федорова в 1949 році було присвоєно Українському поліграфічному інституту. Це — справжня кузня кадрів вищої кваліфікації всіх профілів: технологів, механіків, економістів, художників — оформлювачів книги, редакторів, книгознавців, спеціалістів по автоматизації і комплексній механізації поліграфічної промисловості. За час свого існування інститут випустив понад десять тисяч спеціалістів, які працюють в багатьох містах нашої Вітчизни. Український поліграфічний інститут ім. Івана Федорова є визначним науковим центром у галузі поліграфії та видавничої справи, в ньому систематично відбуваються широкі форуми науковців — союзні та республіканські конференції. Інститут є головною установою по випуску республіканського наукового збірника «Поліграфія і видавнича справа». Сьогодні в західних областях УРСР виходить 238 обласних, міських і районних газет загальним тиражем понад 3,2 млн. примірників, видається республіканський літературно-мистецький та громадсько-політичний журнал «Жовтень», успішно працюють видавництва «Вільна Україна», «Каменярь», видавництво видавни-

чого об'єднання «Вища школа» при Львівському державному університеті, «Карпати» (в Ужгороді), Львівська книжкова фабрика «Атлас», Львівська обласна книжкова друкарня та ін.

Зростає вплив засобів масової інформації і пропаганди на розвиток економіки, науки і культури, на все суспільне життя висуває перед радянським книговидавництвом нові, виняткової важливості завдання.

Радянська видавнича система повинна брати найактивнішу участь у розв'язанні соціально-економічних і культурних проблем, оперативно реагувати на актуальні потреби сучасності.

У постанові ЦК КПРС «Про дальше поліпшення ідеологічної, політико-виховної роботи» звернуто особливу увагу на величезну роль засобів масової інформації у піднесенні ідеологічної і політико-виховної роботи на якісно новий рівень («Комуніст», № 7, 1979).

Соціалістичні перетворення в західних областях УРСР, розвиток економіки і культури — це плід могутньої сили братерського співробітництва, спільної праці, всебічної допомоги всіх радянських народів, результат втілення в життя ленінської національної політики КПРС.

Відзначаючи 325-річчя возз'єднання України з Росією, 40-річчя возз'єднання західноукраїнських земель в єдиній Радянській соціалістичній державі, трудящі визволеного і оновленого краю сповнені рішучості достроково виконати рішення XXV з'їзду КПРС, внести гідний вклад у зміцнення економічної і оборонної могутності рідної країни, ще тісніше згуртувати свої ряди навколо рідної Комуністичної партії і її ленінського Центрального Комітету, з усім радянським народом будувати своє світле комуністичне майбуття.